

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії та
міжнародних відносин

Віталій АНДРЕЙКО

« 30 » 06 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
(від найдавніших часів до початку ХХ ст.)**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А4 Середня освіта

Предметна спеціальність: А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

Освітня програма: Історія

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

Ужгород – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія культури України (від найдавніших часів до початку ХХ ст.)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), освітньої програми Історія.

Розробник: Світлик Н.М. – к.і.н., доцент кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби, факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ».

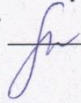
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Античності, Середньовіччя та історії України домодерної доби

протокол № 11 від «26» червня 2025 року

Завідувач кафедри доц. Ігор ЛІХТЕЙ

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 4 від «27» червня 2025 року

Голова науково-методичної комісії доц. Світлана МИШКО

© Світлик Н.М. 2025

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет» 2025

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС - 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 150	3	3
Кількість модулів - 2	Семестр:	
	5	5
Тижневих годин для денної форми навчання:	Лекції	
	36 год.	16 год.
Авдиторних – 6	Практичні	
Самостійної роботи студента - 7	38 год.	8 год.
Вид підсумкового контролю - екзамен	Самостійна робота	
	76 год.	126 год.
Форма підсумкового контролю - усна		

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія культури України (від найдавніших часів до початку ХХ ст.)» спрямована на реалізацію сучасної концепції освіти студентів вищих навчальних закладів України, основою якої є ґрунтовна історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення.

Метою курсу є ознайомлення з історією та сучасним станом культури народів України, як інтегральної культурологічної дисципліни, досягти якої можливо з огляду на те, що складові частини курсу органічно поєднують в собі як історичні аспекти української культури, так і окремі її специфічні галузі та напрямки, зокрема, мистецтво, науку, освіту, релігію тощо.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія культури України(від найдавніших часів до початку ХХ ст.)» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньо-професійної програми (ОП) «Історія»:

- ОК 11. Давні цивілізації на території України
- ОК 12. Історія та культура Античної цивілізації
- ОК 20. Історія середньовічної України
- ОК 22. Історія України ранньомодерного та нового часу

Відповідно до освітньо-професійної програми «Історія», вивчення дисципліни «Історія культури України (від найдавніших часів до початку ХХ ст.)» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі середньої освіти, викладати історію української культури в рамках вивчення історії України в середній школі, розв'язувати задачі шкільного та вище шкільного рівня, розуміти сучасні тенденції історії та історичних процесів. Вміти застосовувати сучасні досягнення історичної науки та педагогіки для викладання в середній школі, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- **ЗК - 04.** Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

- **ЗК - 08.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

- **ЗК - 10.** Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- **ФК – 01** Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

- **ФК – 04** Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

Професійні компетентності (ПК):

- **ПК - 05.** Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот.

- **ПК - 09.** Знання нових підходів до шкільної історичної та громадянської освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Історія», вивчення навчальної дисципліни «Історія культури України (від найдавніших часів до початку ХХ ст)» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПР):

Програмні результати навчання	Шифр ПР
Орієнтується в історичному часі, застосовуючи періодизацію, вміє характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперує фаховою термінологією	ПР 14.
Використовує краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; розуміє й популяризує історико-культурну спадщину України та світу.	ПР 16
Цінує різноманіття та мультикультурність; уміє ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керується в педагогічній діяльності принципами толерантності, діалогу й співробітництва.	ПР 20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія культури України (від найдавніших часів до початку ХХ ст)»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПР
Організація дискусійних панелей та семінарів з проблем історичного розвитку української культури, міждисциплінарних зв'язків тощо	ПР14
Розробити план роботи краєзнавчого гуртка при загальноосвітніх школах з урахуванням методик активізації пізнавальної діяльності учнів.	ПР16
Підготовка матеріалів до уроків історії, з використанням мультикультурного підходу у школах з учнями з числа етнічних меншин.	ПР20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Історія культури України (від найдавніших часів до початку ХХ ст)» є: практичні заняття, модульна контрольна робота, екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступи на практичних заняттях тощо.

Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, консультаціях.

Форма модульного контролю: письмові контрольні роботи.

Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	CP	40	100
05	05	05	05	05	05	05	05	20		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	2	80
Самостійна робота (реферат)	2	40
Модульна контрольна робота	2	80
Разом		200

Кількість балів, яку набрав студент з курсу «Історія культури України (від найдавніших часів до початку ХХ ст)», визначається як середнє арифметичне кількості балів з відповідних модулів дисципліни. Загальна кількість балів складає 100%. Переведення кількості набраних балів в оцінку здійснюється згідно схеми:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	Добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Модульна контрольна робота передбачає варіанти завдань з переліку теоретичних питань та тестових завдань. Кожен варіант складається викладачем вибірково.

Максимальна сума отриманих студентом балів може налічувати 40 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

У наведеній нижче таблиці вказано критерії, за якими визначається рівень навчальних досягнень студента та відповідні відсотки за виконану роботу. Слід вважати, що знання, уміння та навички студента відповідають певному рівню навчальних досягнень, якщо вони відповідають критерію, вказаному для цього рівня, та критеріям для всіх попередніх рівнів.

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (екзамен)	Критерії знань
F	0-34	незадовільно	Студент: дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені програмовим матеріалом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; не розуміє сутності основних категорій; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання
FX	35-59	незадовільно	Студент: розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них; має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального

			матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
E	60-63	задовільно	Студент: пояснює основні поняття навчального матеріалу; може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; вміє за зразком виконати основне навчальне завдання
D	64-73	задовільно	Студент: вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; може пояснити основні методи контролю навчальних досягнень, що використовуються та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
C	74-81	добре	Студент: добре володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання
B	82-89	добре	Студент: вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані; має сформовані навички використання методів навчання і виховання
A	90-100	відмінно	Студент: має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі навчальної діяльності; вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати

			результати власної практичної роботи; вміє самостійно знаходити джерела різноманітних відомостей і використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; вміє виконувати завдання, не передбачені в навчальній програмі; має стійкі навички використання методів контролю навчальних досягнень вільно опановує та використовує сучасні методи навчання і виховання, а також інформаційно-комунікаційні технології для поповнення власних знань та розв'язування професійно орієнтованих завдань
--	--	--	---

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Історія культури України».

Предмет, завдання та структура курсу «Історія культури України». Наукове визначення поняття «культура». Культура і цивілізація. Основні підходи до вивчення феномену культури у сучасній культурології (еволюціоністський, соціологічний, антропологічний, циклічний та ін.). Духовна та матеріальна культура. Основні культурні типи. Світова та національна культура. Основні функції культури. Проблема періодизації української культури. Культурологічна думка України.

Тема 2. Культурна спадщина України доби Античності.

Матеріальна культура народів України доби енеоліту, бронзи та заліза. Культурна спадщина трипільців. Кочовий світ і його значення для формування культурної спадщини України. Культурні надбання кіммерійців, скіфів, сарматів. Антична культурна спадщина на території України. Культурні пам'ятки українського Причорномор'я та Криму. Формування культурної бази дохристиянських народів на території України: позитивні і негативні складові.

Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства у контексті загальноєвропейського культурного розвитку (IX-XIII ст.)

Проблема становлення державності у східних слов'ян. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід – Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід). Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Формування соціальної структури та політичної влади. Церква як рушійна сила культурного розвитку Київської Русі. Пам'ятки оригінальної літератури

Київської Русі. Основні ідеї праці «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона, «Повісті временних літ» Нестора, «Слова о полку Ігоревім». «Ізборник» Святослава як перший бібліографічний довідник на Русі. Житійна література. Києво-Печерський патерик.

Прикладний характер розвитку наукових знань. Система освіти в Київській Русі. Державні, кафедральні та монастирські школи. Система приватного навчання. Гуманістичні ідеї усної народної творчості. Юридична система Київської Русі. «Руська правда» як пам'ятка давньоруського звичаєвого права.

Архітектура й образотворче мистецтво Київської Русі. Мозаїки та фрески. Іконописання. Особливості давньоруського малярства. Ювелірне мистецтво. Музика. Історичне значення культури Київської Русі. Соціально-політичні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства. Освіта, наука, архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинської держави (XII – середина XIV ст.).

Тема 4. Культура XIV – середини XVII ст. на території України (Литовсько-польська доба)

Інкorporація українських земель до складу Литви та Польщі. Соціально-економічний розвиток України (розвиток міст, торгівля, ремесла, закріпачення селян). Соціальна структура населення України XIV – XVII ст. (шляхта, селяни, міщани, духовенство). Поява козацтва та його значення для розвитку культури. Вплив гуманістичних та реформаційних ідей в Україні. Розвиток освіти та книгодрукування. Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу (боротьба за Київську митрополію, рух братств, Берестейська унія, відновлення та реформування православ'я Петром Могилою). Полемічна література. Становлення української культури XIV – середини XVII ст. як синтез здобуків візантійської та західноєвропейської культур (архітектура, образотворче мистецтво, музика та театр). Періодизація українського ренесансу. Олельковицький ренесанс як зародження гуманістичних ідей в українській культурі. Ранній гуманізм в українській культурі: Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський-Роксолан, Лукаш з Нового міста, Шимон Шимонович.

Культурні здобутки українського Ренесансу. Освіта і наука. Діяльність культурно-освітніх осередків. Острозький вчений гурток. Братства як просвітницькі організації та православні церковні об'єднання. Початок кириличного книгодрукування. Полемічна література як елемент української ренесансної культури.

Відродження в українській архітектурі. Галицька та волинська архітектурно-будівельні школи. Типи оборонних споруд. «Золотий вік» львівського архітектурного Ренесансу. Український іконопис доби Ренесансу. Розвиток української музичної культури. Усна народна творчість: календарні, сімейно-обрядові та побутові пісні. Танцювальні жанри інструментальної музики. Виникнення історичних пісень та дум. Виникнення нових жанрів світської музики: канти. Розвиток театрального мистецтва. Ляльковий театр, скоморохи. Виникнення шкільного театру.

Тема 5. Бароко на території України

Становище українських земель у середині XVII – XVIII ст. Втрата автономії України в умовах політики централізації Російської імперії. Початок інтеграції української козацької старшини та духовенства у соціально-політичне та духовне життя Російської імперії. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво. Формування ідеологеми «Київ – другий Єрусалим» та її значення для розвитку національної та релігійної самосвідомості. Київський культурний центр. Розвиток історичної самосвідомості. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр). Григорій Сковорода – останній геній Старої України. Соціокультурний світ Західної Європи другої половини XVII – XVIII ст.: зміна світоглядних парадигм. Формування моделі культури Нового часу. Загальна характеристика епохи бароко.

Суспільно-політичні передумови формування козацького типу української культури. Іван Мазепа та розквіт української барокової культури. Світоглядно-естетичні засади українського бароко: антиномічність, динамізм, нагромадження прикрас, алегорій та емблем, парадокс та надмірна театральність. Формування нового ідеалу

людини – «людина національна». Піднесення суспільного престижу освіти. Києво-Могилянська академія: історія виникнення та розвитку.

Мистецтво та його функції: «docere, delectare, movere». Декоративізм, орнаментальність та колористика як характерні риси українського архітектурного бароко. Рококо в українських архітектурних пам'ятках: Б. Растреллі. Розвиток української барокової скульптури. Головні напрямки розвитку живопису: іконопис, батальний та портретний жанри. Жовківський художній осередок. Народна творчість в живописі XVII – XVIII століть.

Напрямки розвитку письменства: 1) світський розповідно-публіцистичний, 2) світський панегіричний та емблематичний, 3) духовний. Розвиток драми: релігійна, шкільна, історична драма. Інтермедії. Вертеп. Думи як пам'ятка козацької культури. Літописи як історико-літературний жанр. Виникнення ліричного жанру. Нові здобутки українського барокового музичного мистецтва. Формування національної української культури бароко як стильова домінанта епохи.

Тема 6. Національне відродження в Україні (кінець XVIII – середина XIX ст.)

Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. Вплив ідей романтизму на українську культуру. Слобожанщина – центр національного відродження України. «Історія Русів». «Енеїда» І. Котляревського. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця». Процес націоналізації української греко-католицької церкви. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів. Тарас Шевченко – ідеолог модерної України.

Тема 7. Мультикультурна Україна. Культура народів України.

Формування культурної спадщини кримських татар. Національне відродження кримських татар, основні культурні надбання. Культура єврейського народу на території України: духовна основа та мистецькі надбання. Культура росіян, вірмен, греків та болгар на території України. Культура України в умовах прикордоння. Мультикультурність як складова духовного розвитку. Культурні надбання угорців, словаків, чехів, поляків, румун на території України.

Тема 8. Українська культура другої половини XIX - початку XX ст.

Реформи 1860-1870-х років у Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України. Промисловий переворот, урбанізація та початок руйнування традиційного села. Зародження націоналізму. Громадівський рух. Галичина – український П'ємонт. Роль Івана Франка у національно-культурному русі. Михайло Грушевський і його роль у розвитку української національної культури. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис). Традиція та «модерн» в українській культурі кінця XIX – початку XX ст.

Тема 9. Меценати в історії української культури

Поняття ктиторства, меценатства та патронату в історії української культури. Зародження традицій меценатства в часи княжої доби. Ктитори серед давньоруських князів. Явище меценатства в епоху культури Відродження. Благодійники серед українських магнатів і шляхти. Меценатство періоду Гетьманщини. Козацько-гетьманські ктитори. Жінки-меценати в історії української культури. Меценати XVIII- початку XIX століття. Українські благодійники та меценати кінця XIX – початку XX століття. Явище меценатства серед релігійної еліти.

Тема 10. Зміст, поняття та методика викладання предмету «Історія культури України» в українській загальноосвітній школі.

Пам'ятки української культури на уроках вступ до історії України 5 класах за системою НУШ та Інтелект. Давньоруська культурна спадщина на уроках історії України в 7-х класах. Проблема вивчення барокової культури. Історія української культури на уроках

історії у 8 класі: проблема пропорційного розподілу матеріалу. Український культурний розвиток часів національного відродження, висвітлення на уроках історії України. 9 клас.

Українська культура початку ХХ століття. Розгляд проблеми в контексті культурно-історичних епох та політичних режимів. Вплив зміни політичних парадигм на культурний розвиток. Політичні репресії і їх вплив на український культурний процес. Вивчення біографій репресованих українських культурних діячів. Акцентування на уроках історії України проблем української культури та культури народів України, проблем та перспектив її розвитку. Дослідження української культурної спадщини в умовах сучасної російсько-української війни.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин - 150					
	Форма навчання: денна, заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		семінарські заняття	Заочна форма	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Історія української культури». Витоки та передумови формування української культури		3	4			
Тема 2. Культурна спадщина України доби Античності.		3	4			
Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства		3	4	2		4
Тема 4. Українська культура		3	4	2		4

XIV – середини XVII ст.						
Тема 5. Бароко на території України.		3	4	1		4
Тема 6. Національне відродження в Україні (кінець XVIII – середина XIX ст.		4	4	2		4
Тема 7. Мультикультурна Україна. Культура народів України.		4	4	1		6
Тема 8. Українська культура другої половини XIX - початку XX ст.		3	4	1		10
Тема 9. Меценати в історії української культури		3	4	2		10
Тема 10. Зміст, поняття та методика викладання предмету «Історія культури України» в українській загальноосвітній школі.		3	2	1		10
Модульна контрольна робота		4				
Разом за модуль		18	19	16	8	
Разом за семестр		36	38	16	8	76

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Культурні надбання України доби Античності	5
2.	Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.	4

3.	Тема 3. Особливості розвитку культури України в ренесансну добу (XIV-XVII ст.)	5
4.	Тема 4. Культура епохи бароко	5
5.	Тема 5. Українське національно-культурне відродження XIX століття.	5
6.	Тема 6. Мультикультурна Україна. Культура народів України.	5
7.	Тема 7. Меценати в історії культури України	5
8.	Тема 8. «Історія культури України» в українській загальноосвітній школі: проблеми і перспективи вивчення.	4
	Всього:	38

6.4. Самостійна робота

Самостійна робота студентів – це активна пізнавальна творча діяльність, яка здійснюється на всіх видах аудиторних занять, а також у вільний від обов’язкових занять час. Її головною метою є закріплення, розширення, поглиблення одержаних знань та самостійне вивчення і засвоєння нового матеріалу без сторонньої допомоги. Самостійна робота дає можливість систематизувати подану раніше інформацію, осмислити її у нових аспектах. Завдяки цьому розвивається логічне мислення студента, що сприяє глибокому засвоєнню фундаментальних знань, формуванню переконань, виробленню активної життєвої позиції.

Аудиторна самостійна робота студента з предмету «Історія культури України (від найдавніших часів до початку XX ст)» передбачає:

- роботу з опорними конспектами, схемами, додатковою літературою, словниками, ілюстративним матеріалом;
- виконання тестів, самостійних робіт;
- взаєморецензування письмових і усних відповідей;
- складання опорно-логічних схем, хронологічних таблиць, питань для перевірки засвоєння знань;
- виступ із рефератом, повідомленням, доповіддю і т. ін.

Позааудиторні форми самостійної й індивідуальної роботи студентів включають:

- самостійний пошук інформації для підготовки до практичних занять;
- поглиблене опрацювання тем, що вивчались на заняттях;
- робота з першоджерелами інформації;
- підготовку та написання рефератів, доповідей, творчих робіт;
- анотування статей;
- складання словників термінів, понять, визначень, хронологічних таблиць;
- перегляд мистецьких артефактів та їх аналіз;
- створення презентації на задану тему.

Теми для самостійної роботи:

Самостійна робота з курсу «Історія культури України (від найдавніших часів до початку XX ст)» містить педагогічно-методичну складову та здійснюється за вибором студента.

1. Самостійна робота з курсу може бути представлена студентом у вигляді презентації з теми курсу та за програмою шкільного курсу історії України (7-11 класи) (Див.: Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. 6 – 11 класи. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>).

2. Самостійна робота з курсу може бути представлена студентом у вигляді розробки тестів для поточного або підсумкового контролю за темами, що вивчаються в шкільному курсі історії України у форматі ЗНО (акцентувати увагу на питаннях з історії культури) (7-11 класи). (Див.: Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України. 7 – 11 класи. URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>).

3. Самостійна робота з курсу може бути представлена студентом у вигляді підготовки конспекту уроку з теми курсу «Історія української культури» за програмою шкільного курсу історії України (7-11 класи) (Див.: Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Історія України.

7 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>).

4. Самостійна робота може бути складена у вигляді проходження онлайн курсів підвищення кваліфікації за тематикою навчальної дисципліни на безкоштовних онлайн платформах з тематики культури України, з обов'язковим пред'явленням сертифікату. Див. онлайн платформи Prometheus, ВУМ- онлайн, Edera.

Орієнтовна тематика для презентацій:

1. «Культурна спадщина Київської Русі», за матеріалами підручників з історії України. 7 клас.
2. «Особливості культури Ренесансу в Україні», за матеріалами підручників з історії України. 7-8 клас.
3. «Шедеври вітчизняної барокової архітектури», за матеріалами підручників з історії України. 8 клас.
4. «Мистецтво українського бароко», за матеріалами підручників з історії України. 8 клас.
5. «Український живопис», за матеріалами підручників з історії України. 9-11 клас.
6. «Класики української літератури», за матеріалами підручників з історії України. 9-10 клас.
7. «Декоративно-ужиткове мистецтво України». Народознавча тематика на уроках історії України.
8. «Обрядові традиції України». Народознавча тематика на уроках історії України.

6.5 Перелік питань для підсумкового контролю

1. Антична культурна спадщина на території України.
2. Культура кочових народів на території України.
3. Культура давніх слов'ян дохристиянської доби.
4. Роль християнства у розвитку культури Київської Русі.
5. Давньоукраїнське образотворче мистецтво та іконопис. Архітектура та містобудування у Київській Русі.
6. Писемність та освіта в Київській Русі. Рукописна книга Київської Русі. Літопис як феномен давньоруської культури.
7. Музичне мистецтво Київської Русі.
8. Роль церковних братств у розвитку української культури. Братські школи.
9. Культурно-просвітницька діяльність єзуїтів на території України.
10. Початок книгодрукування в Україні. Іван Федоров.

11. Поширення ідей гуманізму на території України.
12. Роль козацтва у культурній розбудові України XVII ст.
13. Г. Сковорода та його творча спадщина.
14. Українське мистецтво доби XVI – поч. XVII ст.
15. Острозький культурно-освітній осередок.
16. Козацькі літописи, українські народні думи та пісні XV– XVIII ст., їх тематика та особливості.
17. Києво-Могилянська академія як освітній та науково-культурний центр.
18. Українська барокова культура.
19. Реформування церкви і освіти та розвиток науки у XVII ст.
20. Українська культура доби Гетьманщини.
21. Реформаційні ідеї в українській ренесансній культурі.
22. Вплив Ренесансу на українську культуру.
23. Література та мистецтво України другої пол. XVII – XVIII ст.
24. І. Котляревський та його творчий доробок.
25. Національно-культурне відродження в Україні на межі XVIII – поч. XIX ст.
26. Особливості культурного розвитку західноукраїнських земель у XIX ст.
27. Мультикультурна Україна: особливості та значення.
28. Роль творчості Т. Шевченка у становленні української культури.
29. Розвиток української літератури у XIX ст. П. Куліш.
30. Літературні надбання України другої половини XIX ст.
31. Формування української науки. Розвиток гуманітарних наук в др. пол. XIX ст.
32. Розвиток природничих наук в Україні (кін. XIX- поч. XX ст.).
33. Ключові наукові установи України XIX ст.
34. Культура народів України (болгари, вірмени, євреї, татари).
35. І. Франко як відома постать в українській літературі
36. Образотворче мистецтво, музика, театр в XIX ст.
37. Розвиток української освіти та науки другої пол. XIX ст. Роль імперського чинника.
38. Вища освіта в Україні в XIX ст.
39. Явище меценатства і його роль для розвитку культури України.
40. Розвиток культури в умовах прикордоння: позитивні і негативні чинники.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять використовуються різноманітні демонстраційні матеріали: фрагменти публікацій, джерельної літератури, що сприяють формуванню повного уявлення про цивілізаційний та культурний феномен; візуальний ряд (репродукції).

Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (ноутбук, проектор).

Програмне забезпечення: доступ до мережі Інтернет, система електронного навчання Moodle, корпоративна пошта, Viber.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Білоцерківський В.Я., Шейко В.М. Історія української культури. Навч. посіб. К.: Знання, 2009. 413с.
2. Висоцький О. Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. 130 с.
3. Задорожний В., Кундрат Ю. Курс історії української культури (IX- початок XXI ст.). Ужгород: Гражда, 2009.
4. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. закл. світи / В.А. Греченко та ін. К.: Літера ЛТД, 2005. 464с.
5. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. 4–те видання. К.: Либідь, 2002. 656 с.
6. Історія української культури. Від стародавніх часів до XIX століття. Ілюстрована хрестоматія. К. 2020. 320 с.
7. Історія української культури: Зб. матеріалів і документів / Упоряд. Б.І. Білик та ін. К.: Вища шк., 2000. 607с.
8. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч.посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп./ За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів: Світ, 2005. 568 с.
9. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу. К.: Довіра, 2019. 142 с.
10. Попович М.В. Нарис історії культури України. К.: АртЕк, 2001. 728с.
11. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник./ Дещинський Л.С., Денисов Я.Я., Скалецький М.П. та ін. – Львів: Бескид Біт, 2005. 304с.
12. Українське краєзнавство: сторінки історії / Г.С. Дем'янчук та ін. К.: Вид. Центр «Просвіта», 2006. 296с.

Допоміжна література:

1. Акчуріна-Муфтієва, Н. Витоки національних традицій декоративного мистецтва кримських татар (від найдавніших часів до завоювань Золотої Орди). *Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки*. 2008. Вип. 1. С. 93–101.
2. Болгарське населення півдня України : дослідження і документи. Вип. 1. Запоріж. держ. ун-т ; Держ. архів Запоріж. обл. ; Запоріж. т-во болгар. культури ; редкол.: М. Д. Некоз, В. С. Орлянський, О. С. Тедєєв. Запоріжжя, 1993. 140 с.
3. Боряк Г. Українська ідентичність і мовне питання в Російській імперії: спроба державного регулювання. К. 2015. 872 с.
4. Васіна З. Еволюція українського вбрання. Сторінки історії. Харків, 2021. 560 с.
5. Войтович, Л. Формування кримськотатарського народу: вступ до етногенезу. Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Біла Церква, 2009. 214 с. Електрон. версія. Режим доступу: <https://bit.ly/2ENMRan> (дата звернення: 14.06.2024). Назва з екрана.
6. Євреї в етнічній мозаїці українських земель. М. Вовчко, М. Гаухман, С. Гірік, І. Дворкін, О. Колесник; ред.: С. Наумов; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 147 с.
7. Ілюстрована енциклопедія вірменської культури в Україні з каталогізованим додатком

- переліку пам'яток вірменської культури в музеях та заповідниках: у 2-х т. Львів: Афіша, 2012. ISBN 978-966-325-171-4.
8. Історія євреїв України. О. Я. Найман ; Академія історії та культури євреїв України ім. Шимона Дубнова. К. : [б. в.], 2003. 495 с
 9. Корінний М.М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. К.: Україна, 2000. 184 с.
 10. Кримськотатарські народні казки та легенди / упоряд. Н. А. Умеров ; пер. укр. Д. Кононенко. Київ : Етнос, 2007. 512 с. : іл.
 11. Кримськотатарські художники. Живопис, графіка, скульптура. Кінець XIX – початок ХХІ століття [Изоматеріал], авт.-уклад. І. Заатов. Сімферополь: Кримнавчпеддержвидав, 2008. 208 с. : кольор. іл., портр.
 12. Культура і мистецтво вірменської діаспори в Україні: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 19—20 листоп. 2011) . упоряд. і відп. ред. А. Ясіновський. Львів: Укр. католиц. ун-т, 2012. 175 с.
 13. Маленков Р. Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні. К. «Комора». 2021. 240 с.
 14. Нариси з історії та культури євреїв України / Упоряд. та ред.: Л. Фінберг, В. Любченко. 3-тє вид. К. : Дух і Літера, 2009. 440 с.
 15. Прохоров, Д. Кримські татари в умовах реформування системи народної освіти «іногородців» в Криму в другій половині XIX ст. *Етнічна історія народів Європи*. 2006. Вип. 21. С. 65–69.
 16. Скарби України. Культурна спадщина нації. «Темза і Гудзон». 2022. 256 с.
 17. Сторінки єврейського мистецтва України: навч. посіб. / упоряд. Н. Риндюк та ін. Київ: Дух і Літера, 2018. 256 с.
 18. Чередник, Л. А. Міжкультурні зв'язки української та кримськотатарської літератур. *Закарпатські філологічні студії. ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. Ужгород, 2018. Вип. 3, т. 3. С. 112–115. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/3/part_3/24.pdf
 19. Чижевський Д. І. Українське літературне бароко. К.: Обереги, 2003. 575 с.
 20. Шилов Ю.О. Джерела витоків української етнокультури XIX тис. до н.е. – II тис. до н.е. К.: Аратта, 2002. 271 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- <http://izbornyk.org.ua/cultur/cult.htm>
- <http://www.info-library.com.ua/books-book-63.html>
- www.artportal.org.ua

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)
протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)
протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)
протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)
протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)